

A Magyar Természetvédők Szövetsége javaslatai az európai parlamenti választásokon induló pártok részére a biológiai sokféleség védelme és az éghajlati válság elhárítása érdekében

Egyre többen döbbenek rá Európában és a hazánkban, hogy a biológiai sokféleség csökkenése és az éghajlati válság nem csak a jövő generációk életlehetőségét veszélyezteti, de a mai emberekre is kihat. Az európai uniós szakpolitikák jelentősen befolyásolják a magyar környezeti állapotot. A Magyar Természetvédők Szövetsége egy javaslatcsomagot állított össze az európai parlamenti választásokon résztvevő pártok számára, amely nem terjed ki a környezetvédelem összes kérdésére, hanem az említett két témára fókuszál.

1. A biológiai sokféleség védelme

1.1. Át kell gondolnunk a gazdasági növekedéshez való viszonyunkat!

A gazdasági növekedés széles körű jólétet hozott a XX. századi háborúk utáni korszakban. Hozzájárult az életszínvonal emelkedéséhez, a szegénység csökkentéséhez, az adóbevételek növeléséhez. A gazdasági növekedésre való összpontosítás során figyelmen kívül hagytuk viszont a negatív társadalmi és környezetvédelmi hatásokat. A biológiai sokféleség csökkenésének egyik legfontosabb oka az, hogy a folytonosan növekvő gazdaság egyre nagyobb terhet helyez a természeti erőforrásokra. Olyan pontra jutottunk, amikor újra kell gondolnunk a gazdasági növekedéshez való viszonyunkat, és szélesebb körben értelmezni a fejlődést. Mint a gazdasági növekedés eddigi legnagyobb haszonélvezője, az Európai Uniónak élen kell járnia ebben a folyamatban többek között a körforgásos gazdaság, a növekedés új indikátorai, szektorális politikák és a gazdasági igazságosság területén. De nem lehet megkerülni az hatékonysági politikák eredményességének felülvizsgálatát sem, és megkezdni a mértékletességi politikák gyakorlatba ültetését, az abszolút erőforrásfelhasználás és a térhasználat csökkentése irányába való elmozdulást.

1.2 A biológiai sokféleség megőrzését garantáló EU támogatásokat!

A természeti értékek megőrzése, illetve helyreállítása a klímaváltozás és a biodiverzitás-csökkenés okozta krízis megállításának egyik alapvető eszköze, ezért létfontosságú. A „ne okozz jelentős kárt” elv önmagában nem elegendő ahhoz, hogy garantálja az uniós közpénzek biodiverzitás-barát felhasználását. Ki kell vezetni a káros ösztönzőket, különösen az agrártámogatásokban, a gazdaságfejlesztési támogatásokban és a nemzetközi segélyezésben. A költségvetéssel kapcsolatos minden folyamatba integrálni kell a természetvédelmi szempontokat, a felelős hatóságok és civil szervezetek részvételével.

A természet helyreállításáról szóló jogszabály végrehajtását maradéktalanul el kell végezni, és hozzá kell rendelni a szükséges költségvetést, valamint egy igazán hatékony szemléletformálási programot. Egy különálló, célzott természetvédelmi alapot kell létrehozni a finanszírozás

**Az Európai Unió
társfinanszírozásával**

minőségének és mennyiségének növeléséhez. Az uniós célkitűzésekkel összhangban a támogatások tervezése során a források 10%-át a természetvédelmi, illetve biodiverzitás-védelmi feladatokra kell fordítani.

1.3 Nemet az új GMO-kra!

Az "új GMO-k" deregulációjára vonatkozó javaslattal kapcsolatban nem szabad támogatni egy olyan megállapodás létrejöttét az Európai Bizottság, a Tanács és az Európai Parlament között, amely azt eredményezné, hogy az "új génkezelési technikákat" kivonják a jelenlegi uniós GMO-szabályozás hatálya alól.

Nem szabad támogatni olyan műhús uniós szintű engedélyezését, amely génmódosított növényeket, valamint génmódosított élesztő által termelt fehérjéket tartalmaz

1.4 Reformálják meg a mezőgazdasági szabályozást és a támogatásokat!

Habár az elmúlt évtizedben történtek intézkedések az Európai Unió közös agrárpolitikája zöldítésére, a mezőgazdasági támogatások összességében a biodiverzitás csökkenését okozzák. A támogatások felét a gazdaságok 5%-át kitevő nagygazdaságok kapják, míg az uniós gazdaságok felét kitevő kisgazdaságoknak a pénz 5%-a jut. A következő EU parlamenti ciklusban meg kell valósítani a közös agrárpolitika gyökeres reformját, nagyobb arányban kell a kisgazdaságokat forráshoz juttatni, ki kell vezetni a talajéletet romboló forgatásos művelés támogatását, érdemi forrásokat kell adni az agrárkörnyezetgazdálkodásra és a fenntartható gazdálkodást támogató tájhasználati váltásra, beleértve hangsúlyozottan a vízgazdálkodást is. Szigorúbban kell számításba venni a Natura-2000 területekre vonatkozó előírásokat. A természet helyreállítása földhasználat-váltást és több területen gazdaságfejlesztési irányváltást igényel, ami konfliktussal, de hosszabb távon jelentős előnyökkel jár. Ezért megfelelő, minden társadalmi csoport számára előremutató szabályozási keretrendszer kialakításával kell azonos célok felé irányítani a mezőgazdasági ágazatot és a természetvédelmet, illetve tágabban véve a gazdaságfejlesztést és a környezetvédelmet.

Szükség van egy ambiciózus európai szintű szabályozásra a növényvédőszer-használat csökkentése érdekében. Be kell tiltani PFAS-vegyületeket (örök vegyianyagok) is tartalmazó "növényvédőszerkeket". Itt az ideje, hogy az EU betiltsa az olyan növényvédő szerek gyártását és exportját, amelyek az EU területén tilos használni. A gazdák számára megfelelő támogatás kell biztosítani a növényvédőszer-használatot csökkentő vagy azokat teljes mértékben elhagyó növényvédelmi módszerek felé való elmozduláshoz.

Meg kell védeni az európai agrártermelőket a fenntarthatatlan mezőgazdasági gyakorlatot folytató térségekből származó termékek beáramlásától, megálljt kell parancsolni a dél-amerikai országokkal kötendő EU-Mercosur egyezménynek.

2. Éghajlatvédelem és energiaátmenet

2.1 Szabaduljunk ki a fosszilis energiahordozók rabságából!

Az EU tagállamok a Párizsi Megállapodással és uniós kötelezettségvállalásaival összhangban határozzák meg a fosszilis tüzelőanyagok (kiemelten a szén és földgáz) nemzeti szintű kivezetésének ütemtervét, időpontjait. E célok elérésének elősegítése érdekében haladéktalanul szüntessék be a környezetkárosító, fosszilis tüzelőanyagokra alapozott beruházásokat (is) tartalmazó projektek uniós közpénzekből való (rész)támogatását.

2.2 Az energiahatékonyság legyen tényleg az első!

Magyarországon és számos más közép- és kelet-európai tagállamban az épületállomány az egyik legnagyobb energiafogyasztó, energiapazarló. Az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv (EPBD) átültetése és megvalósítása, ill. tágabban a lakóépületek energetikai felújítása, átfogó (közpénzes) támogatási programja, összefüggésben az energiaszegénység célzottabb kezelésével - azaz a tagállami szociális klímatervek 2025-ig esedékes elkészítése és az ahhoz kapcsolódó forrásallokáció (Szociális Klíma Alap, Social Climate Fund) meghatározása - szükséges és monitorozandó. A 2024. június végéig véglegesítendő felülvizsgált Nemzeti Energia- és Klímatervben (NEKT) az energiahatékonyságra vonatkozó vállalást erősíteni kell: a végső energiafogyasztásra és a primer energiafelhasználásra vonatkozó célszámokat az uniós jognak megfelelő módszertan szerint és az uniós kötelezettségnek megfelelő mértékben (Magyarországra: max. 16.2 Mtoe) kell meghatározni, és a tervezett gazdaságfejlesztést ehhez igazítani.

2.3 Takarékos, hatékony és megújulókra alapozott energiarendszert!

Az energiaszuverenitás, energia önrendelkezés elősegítése, az energiaátmenet felgyorsítása nemcsak gazdaságilag, hanem környezetileg-társadalmilag is előnyös, ld. [A Párizsi Megállapodás gazdasági mérlege című friss szakmai jelentés](#). A hatékony energiakormányzás társadalmi konszenzust igényel, amelyhez többszintű partnerség szükséges. A rugalmas termelésre képes, helyben elérhető, tüzelőanyag-költség nélküli és tiszta szél-, nap- és geotermikus energiaforrások hasznosítását, beruházásait a fosszilis és más nem-megújuló energiaforrások kiváltására, a helyi adottságokra és a természetvédelmi szempontokra tekintettel, a helyi közösségek szükségleteinek tükrében kell felgyorsítani, a decentralizált termelés és fogyasztás lehetőségének megteremtésével. A korszerűsítés és az (megújuló integrálására) új hálózatok létrehozása, a jobb összekapcsolhatóság, a digitalizáció és az engedélyezési folyamatok kulcsfontosságúak az energiaátmenethez. Az energiamix összeállítása és az energetikai hálózatok fejlesztése középpontjában a gazdaság és a meglévő épületállomány energiahatékony működésének kell állnia.

2.4 Közösségi energia: az energiaszuverenitás, energia önrendelkezés egyik fő kulcsa

Az alulról építkező, valódi energiaközösségeket megfelelő pénzügyi és jogi keretekkel kell támogatni. A definíciók, az EU-s szabályozás megfelelő átültetése mellett azt is fontos hangsúlyozni, hogy az energiaközösség elsősorban egy szerveződési forma, amely a tagjai és működési területének szükségletei szerint végezhet különböző energetikai tevékenységeket, ezért biztosítandó, hogy a megújuló áram termelése, tárolása, fogyasztása, megosztása mellett a hűtés-fűtés, üzemanyagellátás, sőt az energiahatékonysági beruházások lehetősége is nyitott legyen az energiaközösségek számára. Az ehhez szükséges támogató keretrendszerek - megfelelő partnerségi, társadalmi egyeztetési folyamat mellett - mihamarabb szülessenek meg a tagállamokban.

2.5 Ambiciózus energiaátmeneti-éghajlatvédelmi célokat és stratégiákat!

Ambiciózus felülvizsgált nemzeti energia- és klímatervekre, hosszútávú klímastratégiára (2025-ben felülvizsgálandó) ill. megfelelő nemzeti éghajlatvédelmi törvényekre és ezek megfelelő, monitorozott végrehajtására van szükség, hogy mindezek az energiaátmenet irányadó kereteiként szolgálhassanak. A magyar EU-elnökség alatt kerül tárgyalásra és várhatóan elfogadásra az EU 2040-es éghajlatvédelmi célja, ezügyben a Párizsi Megállapodásnak és a legfrissebb tudományos eredményeknek és javaslatoknak (többek között European Scientific Advisory Board on Climate Change ajánlásainak) kell irányadóknak lenniük, és a tagországoknak ki kell venniük arányos részüket a célok eléréséből. Mivel a Kárpát-medencében a globális felmelegedés erőteljesebb, mint az európai/globális átlag, ezért elvárható és szorgalmazni kell, hogy Magyarország az EU Tanácsának elnökeként is a lehető leggyorsabb és ambiciózusabb intézkedések elfogadása mellett emeljen szót.

2024. február 28.

Magyar Természetvédők Szövetsége

www.mtvosz.hu

info@mtvosz.hu

A javaslatcsomag kialakítását az Európai Unió támogatta. A benne foglaltak nem feltétlenül tükrözik az Európai Unió véleményét, azokért kizárólag a Magyar Természetvédők Szövetsége felel.

**Az Európai Unió
társfinanszírozásával**